

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Ze Lwowa. —

C. K. Rządu krajowego

O k ó l n i k.

Względem prywatnego zdawania nauk Gymnazyjalnych i wyższych naukowych Wydziałów.
(*Ciąg dalszy.*)

§. 8. Każdy prywatnie uczący się, tak, jak publiczni słuchacze i uczniowie, obowiązany jest zapisać się dać do metryki szkół i płacić Dydaktrum, tam gdzie jedno albo drugie zaprowadzone. Żaden prywatnie uczący się nie będzie mógł mieć dyspensy od Dydaktrum czyli taksy szkolnej.

§. 9. Uczniowie prywatni szkół gimnazyjalnych, mieszkający w miejscu znajdującego się Gymnazyjum, stawiać się mają każdego miesiąca w tymże Gymnazyjum do ustnego i pisemnego examinu.

§. 10. Uczniowie prywatni w Wydziałach nauk wyższych, jeszcze przed rozpoczęciem examinu mają każdemu Professorowi za examen z jego materji, złożyć jako honoraryjum dwa ZR. w M. K. za examen półroczny, a cztery za roczny; i tyleż od każdego examinu Dyrektorowi nauk. (w Wiedniu Wice-Dyrektorowi). W klassach gimnazyjalnych od każdego półrocznego examinu ze wszystkich materji szkolnego kursu, płacić się ma honoraryjum po dwa ZR. M. K.

§. 11. Nie pozwala się żadnemu z uczących się prywatnie, wyjąwszy tylko przypadek zaszej zupełnie usprawiedliwiającej i udowodnionej przeszkody, zdawać examina w innym czasie, jak wtedy, kiedy dla uczących się publicznie postanowiono, ani zdawać examinów na raz za więcej półroczów lub więcej lat naukowych.

§. 12. Uczeń prywatny, chcący zdawać przepisany pół- lub całoroczny examen z której materji nauk filozoficznych albotecz jurydycznych, zgłosić się ma o to na piśmie do Dyrektora nauk (w Wiedniu do Wice-Dyrektora). W podaniu takowem, oprócz dat do wypełnienia rubryk katalogu potrzebnych, i w celu zgłoszenia się, wskazane być ma także i miejsce, gdzie uczeń prywatny podczas kończącego się półroczu lub roku szkolnego przemieszkawał. Przytém za

każdym razem załączyć należy wykazy następujące: a) Absolutoryjum z materji najbliższej poprzedzającej; b) Świadectwa ze wszystkich poprzednich popisów pół- lub całorocznych tego Wydziału nauk, do którego uczeń prywatny należy; c) Dekret na pozwolenie udzielone sobie od Rządu krajowego prywatnej nauki; d) Świadectwo uprawniające prywatnego nauczyciela; e) Metrykę szkolną; f) Rewers na złożoną opłatę szkolną (Dydaktrum); g) Należy także własnoręcznie podpisane oświadczenie nauczyciela prywatnego załączyć na to, czego tenże i w jakich materjach młodzieńca, przez pół- lub całoroczny kurs naukowy uczył. W Wiedniu i w Pradze, jeżeli prywatny nauczyciel z uczniem swoim osobiście do examinu nie stanie, również jak wtedy, gdy uczniowie prywatni nie w miejscu Instytutu naukowego mieszkają, należy w reście h) dołączyć zaświadczenie Zwierchności miejscowej mieszkania ucznia prywatnego, jako tenże aktualnie od wskazanego nauczyciela w ciągu pół- lub całoroczego szkolnego roku nauki odbierał, i z kąd dla siebie utrzymanie miał. Oprócz rewersu na zapłacone Dydaktrum i wykazów pod lit. g) i h), reszta allegatów uczniowi prywatnemu zwróconą zostanie.

§. 13. Uczniowie prywatni gimnazyjalni, mają w dniu do półrocznego examinu oznaczonym, wymienione w poprzedniczym §. 12. wykazy, oprócz annexów a), b), c), g) i h), Prefektowi Gymnazyjum złożyć, który im takowe po przejrzaniu, wyjąwszy rewers na dydaktrum, znouw powróci.

§. 14. Examina z prywatnie uczącymi się, w wyższych nauk oddziałach zawsze tylko w obecności Dyrektora (w Wiedniu Wicedyrektora, ale i tam, ile możność dozwoli w obecności Dyrektora) przedsiębrane będą, z którymi nawet przy examinach z większą daleko surowością, aniżeli z uczącymi się publicznie postępować należy, ponieważ tu, gdzie examina na kolegiach brakuje, tylko z jednego examina o postępie naukowym stanowić przychodzi.

§. 15. Tym końcem w porządku popisowym półroczu lub całego roku; w miarę liczby uczniów prywatnych, będzie kilka lub kilkanaście po sobie następujących dni dodanych, do szerególnego examinowania uczniów prywat-

nych. Wolno jednak tymże, z wyjątkiem uczniów gymnazyalnych, jak dalece przepis powyższy dla obecności Dyrektora zachowanym będzie, stawić się wraz z publicznie uczącymi się do examinu.

(Dokończenie nastąpi.)

— Z Węgier. —

Gazeta Preszburška z d. 10. Lipca zawiera co następuje:

W Piątek d. 5. t. m. odprawiły Stany tylko posiedzenie cyrkularne, na którym oprócz niektórych nowszych uciążliwości, wniesiono projekt do przedstawienia względem funduszów Państwa, który dnia następującego o 7miej rano, równie na posiedzeniu cyrkularnem sprostowały, a potem o godzinie 10 na posiedzeniu regnikolarnem 248miej rozpoznawały; takowy przesłany Izbie Magnatów, której przewodniczył Arcyksiążę Palatyn, powróciwszy w d. 6. o godzinie 7miej wieczorem z Wiednia, od teje został przyjęty. Poczem Zastępca królewski mianował jeszcze trzy Depntacje z Izby Stanów, mianowicie: 1) Kommissyją artykularną względem wcielenia wsi F. Sunyava do Komitatu Liptauskiego, dotąd do Komitatu Spiskiego liczonej; 2) do uregulowania uprawy winnej macicy w Tokaju i handlu winem, i 3) względem związków małżeńskich, mieszanych, między Grekami niunitami i współwyznawcami konfessyi Auszburkskiej zawartych, — a po wyznaczeniu do tego Członków przez J. C. Mość także z Izby Magnatów, zebrały się obiedwie Izby na wspólne posiedzenie, na którym ogłoszono znowu trzy najwyższe Rezolucyje. Pierwsza z tych, z d. 4. Lipca, dotyczy się najpokorniejszego przedstawienia Stanów Państwa z d. 2. Czerwca r. b., względem założenia wojskowej Akademii Ludwika, na które N. Pan odpowiedzieć raczył: iżby ta, jak dalece istniejący fundusz do onej zaprowadzenia starczy, w Peszcie była założona, i że procenta funduszu pospolitego ruszenia na wsparcie kassy tej Akademii mogą być użyte. Że zaś doehody król. Akademii w Peszcie i innych naukowych instytutów zaledwie na opędzenie własnych wydatków są dostateczne, przeto raczył N. Pan łaskawie zezwolić, aby pensyje dla nauczycielów i dozorców, mających być przez c. k. wojsko do tej Akademii przeznaczonych, wypłacane były ze skarbu wojskowego; oraz przyjął życzenie Stanów, iżby wychowawcy tej Akademii wojskowej owe stypendyja, których w cywilnych instytutach naukowych używali, jak dalece takowe przez ich fundatorów nie były jedynie na tém ograniczone, równie i ci, co na takowe stypendyja w tej Akademii wojskowej zastują, pobierać

mogli. N. Pan dozwalał nakoniec, aby imiona tych, którzy od ostatniego Sejmu fundusze tej Akademii nowemi składkami pomnożyli, wniesione zostały do księgi ustaw. — Druga najwyższa Rezolucyja z teje samej daty, dotyczy się owych artykułów do prawa, które Stany Państwa przez najpokorniejsze przedstawienie z d. 2. Czerwca b. r. jako rezultat terażniejszych czynności Sejmowych, N. Pann do zatwierdzenia przelożyły. Z tych N. Pan raczył łaskawie numer 1, 2, 3, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 18, 19 z niektórymi odmianami w wyrazach przyjąć, resztę odesłać pod zwyczajne rozpoznanie. Dalej co się dotyczy terminu przyszłego Sejmu (1. List. 1829) przez Stany proponowanego, tedy N. Pan oświadcza, iż skoro konskrypcyja regnikolarna i prace depntacyjne będą ukończone, Monarcha jeszcze przed tym terminem Sejm zwołać zamysła. Trzecią Rezolucyją odsła Stanom rekurs miasta Esseg w Sławonii do N. Pana, w celu wciągnięcia tegoż w metryki Państwa, jako wolnego król. miasta, aby Stany z uwagi pożytku dla dobra publicznego, mocą 17go artykułu z 1807 przez N. Pana uznanego, jakoteż stosownie do najwyższego, pod d. 20. Maja 1812 do Stanów wydanego wyroku, przedmiot ten jeszcze na terażniejszym Sejmie wniosły na obrady. W końcu posiedzenia odczytano jeszcze w obu językach przedstawienie względem przywrócenia i pomnożenia król. Węgierskiej gwardyi przybocznej, takowe podpisano, zapieczętowano i do N. Pana przesłano. W nocy o godzinie 10 wyjechał Arcyksiążę znowu do Wiednia. (G. W.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Portugalija.

Gazeta Francyi donosi z Lizbony z d. 28. Czerwca: Jej Królewicowska Mość Infancka Rejentka powróciwszy z podróży w celu poratowania zdrowia przedsięwziętej, udała się w dniu 22. Czerwca w towarzystwie swojej dostojnej matki i siostr swoich w jednym powozie do kościoła P. Maryi na skało (*Nossa Senhora da Rocha*) na nabożeństwo. — W nocy z d. 24. na 25. Czerwca, 250 ludzi pułku siódmego piechoty liniowej, znanego ze swojej niechęci ku konstytucyi, chciało zbiedz z Lizbony i sprawcy tej dezercyi porozumieli się już w tym celu z ludźmi okretowymi, którzy śmiecie nliczne stolicy zwykli na drugi brzeg Tagu przewozić; atoli zdradziła ich straż stojąca na brzegu, gdzie mieli wsiąść na okręty, postrzegłszy, że więcej było statków, niżeli zwyczajnie; co że zdawało się jej podejrzaniem, przeto zawiadomiła o tém Oficera dowodzącego poczem, który ze swojej strony doniósł Komenda-

gantowi placu. Przedsięwzięto zatem środki dla zapobieżenia zbiegostwu, i na różnych punktach ujęto 44 żołnierzy w chwili, gdy mieli w czółna wsiadać.

(D. A.)

Hiszpanija.

Gazeta Francyi donosi z Madrytu z d. 2go Lipca: »Codziennie spodziewamy się rozkazu do zwinięcia korpusu obserwacyjnego; pułki gwardyi do tego należące otrzymali już rozkaz powrócić na dawne leże w Alcala, Segowija i Loganoz. Jazda, jakoteż piechota liniowa pozostaną w Talawerze, zaś wszystkie l kka piechota, przy wojsku będąca, rozłożona zostanie w prowincyjach: Katalonii, Walencji i Arragonii. — Słychać że w Algiesiras zaszły bardzo znaczne zamieszania. Biskupstwo Malagi uwolnione przez śmierć Ojca Martinez, na przełożenie Ministra sprawiedliwości oddał Król duchownemu z zakonu Trynitarzów. — Ciepłomierz pokazywał d. 2. Lipca w Madrycie 30° w cieniu. — Około d. 10. lub 12. wyjedzie Dwór z Madrytu do zamku letniego S. Ildefonso, zwyczajnie la Granja zwanego.

Gazeta Codzienna mowi: »Generał Gudin dowodzący wojskiem Francuzkiem w Kadyxie, przedstawił władzom Hiszpańskim, aby żołnierze Francuscy w Chiclana, na wyspie Leonu i Porto Santa Maria mogli mieć lepsze mieszkania; władze odpowiedziały, iż najlepszy byłby sposób wybudować nowe koszary. Projekt ten przyjęto, i Francuscy Oficerowie inżynierzy trudnią się rozpoczęciem robót.

Podług Dziennika *Echo du Midi* z d. 7. Lipca posłano teraz istotnie rozkazy, aby Nuncjusza Papieżkiego wpuścić do kraju, i oraz zawiadomiano o tém też Nuncjusza z Madrytu.

(D. A.)

Wielka Brytania i Irlandya.

Królowa Jmć. Wirtemberska z powodu słabego zdrowia pojedzie do wód Leamingtonskich pod Warwickiem.

W dniu 17. Lipca J.K.M. Xiążę Klarencyi w towarzystwie PP. Duglas, Barrów i kilku innych opuścił Admiraliciją, i po godzinie przybył do Deptford, gdzie Jego Królowicowska Mość oglądał warsztaty, a potem na okręcie Royal Sovereign popłynął do Plymtonh.

Lord Bentinck mianowany Jeneralnym Gubernatorem Indyjów.

Hr. Liverpool miał znowu napad kurczowy w rękach, połączone z konwulsyjami, jednakże podług najnowszych wiadomości ma się cokolwiek lepiej.

Kuryjer z dnia 12go Lipca mówi: Wiadomo, że urządzenia przedsięwzięte w sku-

tek słabości Hr. Liverpoolu były tylko tymczasowe. Podług artykułu Dziennika *New Times* z dnia dzisiejszego rano, widzimy, że okoliczność ta ukończona została teraz w tym sposobie, na jaki się zgodzono, gdy Marg. Lansdown i jego przyjaciele weszli do Gabinetu. Następujący spis ministeryjalny nie bardzo zgedza się z owym, ktorego *Times* przed kilku dniami udzieliła:

Xiążę Portland zrzecze się posady tajnego Pieczętarza, ale mieć będzie miejsce w Gabinetcie. Mielśmy już więcej przykładów podobnego urzędzenia, i dosyć będzie przytoczyć jeden, nowy; taki sam przypadek zaszedł dla Lorda Sidmouth.

Lord Carlisle wystąpi z wydziału lasowego, i zastąpi Xięcia Portland, jako Lord Pieczętarz.

P. Sturges Bourne, nastąpi P. Carlisle jako pierwszy Komissarz w wydziale lasów, i otrzyma miejsce w Gabinetcie.

Margr. Lansdown wniwdzie do wydziału spraw wewnętrznych w miejscu P. Sturges Bourne, Wicehr. Dudley and Ward pozostanie Ministrém zpraw zewnętrznych.

P. Kanning zostanie podług tego pierwszym Lordem Skarbu i Kanclerzem Izby Skarbowej.

P. Spring Rice zastąpi jak słychać P. Spencer Percewal jako Podsekretarz w wydziale spraw wewnętrznych.

W zarządzie Irlandyi nie zajdzie teraz żadna odmiana.

Sądzą, że Margr. Welieslej pozostanie w Dublinie, do końca roku, a potem zapewnie zastąpi go Margr. Anglesea.

Takie jest ostatecznie utworzone Ministerstwo, jak się początkowo zgodzono. Widzimy, że składa się tylko z osób, które należą do zarządu, wyjąwszy P. Spring Rice, którego naznaczają jako następcę P. Spencer Percewal.

P. Kanning podług Kroniki porannej, przestał przełożonym różnych urzędów od Rządu zawisłych, rozkazy, aby sporządzili szczegółowy wykaz swoich instytucyj, jakoteż placy umieszczonych w każdym wydziale, od najwyższego aż do najniższego stopnia. Wykazy te z uwagami P. Kanninga przełożone będą wydziałowi Skarbowemu, jaki ma być mianowany przy rozpoczęciu posiedzeń Parlamentowych, by poczynić projekta do oszczędności.

Na ostatniem posiedzeniu Parlamentu odczytano 216 prywatnych bilów, a 186 otrzymało król. potwierdzenie.

Na wielkiem zgromadzeniu katolików w Dublinie, uchwalono między innymi żądać

od Parlamentu w próżbie zniesienia aktu przysięgi jak i zupełnej emancypacji katolików w kraju.

Gazety Angielskie donoszą z Brazylii dnia 15. Kwietnia, że Jeneral Buenos-Ayreski, Alavar, który miał zamiar ciągnąć przeciwko stolicy Prowincyi Rio Grande, otrzymał rozkaz od rządu Buenos-Ayreskiego, spiesznie powrócić, ponieważ jego obecność potrzebna przeciwko niektórym obwodom, które opuściły związek jakoteż ku obronie miasta, przeciwko 3000 Indyjanów pod rozkazami Fructuoso Ribeiro, który już pierwiéj w Prowincyi Monte Video powstał był przeciwko rządowi Cesarstwu.

Gazety Angielskie umieściły z Gazet Pekinjskich wiadomości o powstaniu wybuchtem w jednej części Państwa Chińskiego; powodem do takowego było wycięcie lasów przez mieszkańców Kosteru, pomimo oporu wojsk chińskich, twierdzących, że to będzie dla nich nieszczęściem; z tego przyszło do walki, w której kilka Oficerów chińskich życie utraciło. Zresztą powstanie to ma być znaczne, ponieważ do usmierzenia takowego wybrano miliony od Hong, kupców, lecz buntownicy których liczbę pończają na 200000 posunęli się do Cashgar, i zajęli Changkeib. Wojska chińskie zebrały się przy jednej bramie wielkiego muru i zamyslały dalsze swoje dziełania rozporządzać na wiosnę 1827. (G. W.)

Francyja.

Gazeta Francyi mówi: »Prośba, podpisana przez kilka znacznych domów handlowych względem założenia składów na towary w Stolicy, została przez deputacyją Xięciu Blacas, pierwszemu Pod-Komorzemu, a przez tegoż Królowi podana, który każąc oświadczyć proszącym, że takową z ukontentowaniem odebrał.

Dzierżawa publicznych domów gry w Paryżu kończąca się w d. 31. Grudnia r. b. oddana rozporządzeniem król. w roku 1818 za roczną opłatą 5,500,000 fr. do skarbu publicznego, ma być odnowioną podług uwiadomienia w Monitorze umieszczonego.

Kupiec Angielski Jollife otrzymał teraz upoważnienie do regularnej żeglugi okrętem parnym między Paryżem i Londynem, z wielkimi korzyściami.

Monitor zawiera obszerny porównywałyce wykaz stanu dochodów Francyi i Anglii, z którego ten okazuje się rezultat, że od Października 1825 do d. 5. Lipca 1827 dochody Anglii zmniejszyły się o 88,422,250 fr.; zaś od d. 1. Października 1825 do d. 5. Czerwca 1828 w dochodach

Francyi w ogóle nastąpił nadrost o 9,051,000 fr. tak, że z tego wypływa różnica na korzyść Francyi w ilości 98,473,250 fr.

Dziennik Praw z d. 11. Lipca zawiera pięć rozporządzeń królewskich do ostatecznego upoważnienia pięciu klasztorów panięskich. — Tenże Dziennik zawiera oprócz tego piętnaście rozporządzeń, upoważniających Gminy, instytuty miłosierdzia lub urzędy dobroczynności do przyjęcia zapisów lub darowizn. Pośród tych darowizn jedna, skromnym dawcom, którzy nie chcą być znani, pozyska wdzięczność i błogostawienie wszystkich przyjaciół ludzkości; takowa składa się z wartości 2 miljonów, z których 200000 fr. w budowlach, a 1,400,000 fr. w różnych kapitałach i nieruchomościach; z téj darowizny ma być w Chartres wybudowany szpital dla starców, słabych i podrzuthów Departamentu Eure i Ligeri, mianowicie na 100 mężczyzn, 100 kobiet i 100 dzieci.

W d. 11. Lipca wybrany został przez Kolegium niższego Charentu, zebrańem w Angouleme, P. Delalot, były Prefekt, na Deputowanego.

W nocy z d. 13. na 14. Lipca teatr *de l' Ambigu comique* po skończoném przedstawieniu, stał się pastwą plomieni. (G. W.)

Rossyja.

— Z Petersburga d. 7. Lipca. —

Cesarz Jegomość wynagradzając niezmienną wierność i poświęcenie się dla Rossyi Pułkownika Sultana Achmet-Chana z Elisui, okazaną w całym ciągu roku 1826 raczył go mianować Kawalerem orderu Śtęj Anny 2giéj klasy z brylantami.

W d. 19. Maja przybyła z Bucharii na jarmark Troicki, zamienny, karawanna z 106 wielbłądów, objuczonych przedzą bawełnianą i innemi towarami.

Gdy Mir-Haidair, Chan wielkiéj Bucharii roku upłynionego zszedł z tego świata, wstąpił po nim na tron jego starszy syn Mir-Hossein. We cztery miesiące i ten umarł a Omar, Mir-Haidair trzeci syn opanował wodze rządu, chociaż Batyr, syn drogi był prawym Następcą Tronu. Batyr-Chan zebrał niebawem swoich stronników, zajął miast kilka i obległ w końcu Stolicę, gdzie się Omar znajdował. Dwa miesiące opierał się ten oblężeniu, lecz zagrożony głodem, zmuszony został oddać Stolicę jakoteż wodze rządu swojemu bratu, Batyr-Chanowi, któremu także wszyscy mieszkańcy Bucharii hold złożyli. Słychać, że nowy Chan uzbraja wojsko i chce wyruszyć przeciwko Chanowi Taszkentu. (G. W.)